

Рівненський державний
гуманітарний університет

Студентський дайджест

Збірник наукових матеріалів
здобувачів вищої освіти

№ 9
2024

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Студентський дайджест

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 9

Рівне, 2024

Студентський дайджест : збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти.
Випуск 9. Рівне : РДГУ, 2024. 106 с.

Головний редактор :

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету

Виконавчий редактор :

Корчакова Наталія Вікторівна – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної колегії :

Павелків Віталій Романович – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету Рівненського державного гуманітарного університету.

Безлюдна Валентина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Юрчук Олена Сергіївна – здобувач ступеня PhD кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету за спеціальністю 053 «Психологія».

*Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ
(протокол № 4 від 25 квітня 2024 року).*

19. Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 р. № 497 і від 29 листопада 2022 р. № 1338 : Постанова Кабінету Міністрів України, 4 грудня 2023 р., № 1270. *Урядовий кур'єр* від 7 грудня 2023 р. № 245.

УДК 159.942:[159.922.73:796]

ЕМОЦІЙНА РЕГУЛЯЦІЯ СТАНІВ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ МЕТОДОМ ТЕРАПІЇ ІГРАШКОЮ

Косяк Тетяна, здобувач ОС «магістр»

спеціальності 053 «Психологія», 1 курс РДГУ

Науковий керівник: Назаревич В.В., канд. психол. наук, доцент

Постановка проблеми. «Пам'ятай, що ти – це частина чогось більшого, і твоє життя має сенс, і поки ми дихаємо, ця гра не завершена, і все може бути по-різному» [3].

Дошкільний вік – це дуже важливий етап у житті кожної людини, протягом якого активно формується особистість, відбувається психічний розвиток, що часто супроводжується різними психоемоційними станами.

Події і надзвичайні ситуації, що виникли у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації на території України, мають величезний вплив на психологічний стан усіх українців. І все ж, найбільший вплив ці події чинять на дітей. Для розуміння особливостей психологічної допомоги дітям в умовах війни важливо визначити поведінкові реакції, які можуть спостерігатися:

- у когнітивній сфері виявляються погіршення пам'яті, уваги, знижується рівень продуктивної діяльності;
- у психологічно-соціальній сфері поведінка видозмінюється від самоізоляції до конфліктних випадків;
- у емоційній сфері фіксується підвищена тривожність, страхи, плаксивість, наявні депресивні настрої, агресивність, регрес у поведінці;
- з'являються сомато-вегетативні зміни, а саме: головні болі, психогенні болі в ділянці серця, збільшена м'язова напруга, погіршення зору, нервові тремтіння, асинхронне дихання і порушення діяльності кишково-шлункового тракту тощо;
- активуються розлади пристосувальних реакцій (істероїдні та інші реакції).

Як бачимо, великий негативний вплив на дітей здійснюють психотравмуючі події, у яких щоденно перебуває кожен громадянин України, що проживає на її території.

Мета дослідження. Серед кола задач, пов'язаних із зростанням, вихованням і розвитком дітей дошкільного віку в період дії воєнного стану, важливе місце посідає питання корекції порушень емоційної регуляції станів дітей. Ці порушення мають найбільш стійкий характер, отже спричиняють негативний прогноз на якість життя дитини у майбутньому.

Постійний стрес, тривожність, замкнутість, фрустрація, агресивність – це основні негативні емоційні прояви, що фіксуються у дітей. Наявність цих станів негативно відображається на їх когнітивній діяльності дітей, знижуючи адаптацію і соціалізацію. Враховуючи вищесказане, розуміємо необхідність і доцільність корекційної роботи щодо регуляції деструктивних емоційних станів.

Термін «емоційна регуляція» визначає стан, коли в дитини розвинена достатня кількість емоцій, моделі поведінки і фізіологічні механізми, за допомогою яких вона реагує на ситуацію відразу або через певний час. Допомогти дитині забезпечити свої потреби не означає захистити її від усіх стресових ситуацій і розчарувань – це означає навчити дитину справлятися із цими ситуаціями.

У сучасній психологічній науці довільність емоційної регуляції розглядається як внутрішня регулятивна діяльність особистості, що забезпечує самоконтроль її поведінки. У зарубіжній психологічній науці теоретичним підґрунтям досліджуваної проблеми є наукові розробки таких вчених як Р. Ахмад, К. Ізард, П. Петте, Ж. Піаже, О. Сталлер, А. Холмес та ін.

Так, К. Ізард довів, що фундаментальні принципи поведінки людини залежать від емоцій, які організовують та контролюють сприймання, мислення й дії людини. П. Екман розглядав розвиток довільності емоцій як один з механізмів регуляції соціальної поведінки. За О.Сталлер та П. Петте емоції проявляються та диференціюються під впливом суб'єктивної оцінки особистістю іншої людини чи проблемної ситуації, що вимагає розвитку її регулятивних процесів.

Життя в постійній тривозі під дією різних факторів націлюють на пошук природних і дієвих методів допомоги собі та дітям. І одним із найпоширеніших і найдієвіших методів є м'яка іграшка та ігрова терапія.

Іграшка – духовний образ ідеального життя, ідеального світу, архетип уявлень про добро. Вона символізує добро й визначає межу між добром й злом. Іграшка завжди виконувала і психотерапевтичну функцію: допомагала дитині опанувати власними бажаннями, страхами. Вона дає дітям яскраві образи, і від того, якими вони будуть, багато в чому залежить формування їхніх моральних уявлень, картини світу.

Терапія іграшкою – це дієвий метод психологічної допомоги, де м'яка іграшка виступає основним інструментом комунікації та вираження емоцій. В умовах воєнного стану це доступний, важливий і результативний спосіб побудови комунікації та створення поля безпеки дитини. Роль емоцій є важливим складником життя людини. Завдяки емоціям внутрішній світ дитини набуває яскравості та кольору. Завдяки позитивним емоціям (радість, любов, задоволення, довіра тощо) діти є щасливими, а проживаючи такі емоції як смуток, горе, образи, ненависть тощо, формується емпатія, вміння співчувати та рефлексувати.

Розглянемо декілька вправ, які можуть стати у пригоді при роботі з емоційно виснаженими дітьми:

1. Вправа «Шукаємо емоції у Ведмедика (або інша іграшка за вибором дитини)» [3]:

- Мета: допомогти дітям виразити свої почуття.
- Завдання: намалювати картину, що показує їхній поточний настрій, так само як робив це Їжачок у казці.
- Питання для обговорення: Які емоції ви відчуваєте? Як ви можете це зобразити?

2. Вправа «Музичний Їжачок (або інша іграшка за вибором дитини)» [3]:

- Мета: стимулювати творчість та виразити емоції через музику.
- Завдання: створити ритм або мелодію за допомогою різних інструментів або просто власного тіла.
- Питання для обговорення: Як вибір інструментів впливає на ваш настрій? Які емоції ви хочете висловити через музику?

3. Вправа «Танцювальний Котик (або інша іграшка за вибором дитини)» [3]:

- Мета: сприяти фізичному розвитку та вираженню емоції через танець.
- Завдання: танцювати під музику, рухатися так, як вам заманеться.
- Питання для обговорення: Як вибрані рухи допомагають вам виразити ваші почуття? Чи можна використовувати танець для відображення емоцій?

4. Вправа «Театральна гра Їжачка (або інша іграшка за вибором дитини)» [3]:

- Мета: розвивати творчість та співпрацю через ігрову діяльність.
- Завдання: створити коротку сценку з казки про Їжачка та розіграти її разом.
- Питання для обговорення: Які рольові ігри вам сподобалися найбільше? Як вибрані персонажі розв'язують свої проблеми?

5. Вправа «Дихальна гімнастика Їжачка (або інша іграшка за вибором дитини)» [3]:

- Мета: заспокоїти дітей та допомогти їм сконцентруватися на своїх почуттях.
- Завдання: виконати прості дихальні вправи, уявляючи себе їжачком у спокійному місці.
- Питання для обговорення: Як ви відчули себе після вправи? Чи допомогло вам це зосередитися?

Це лише невеличкий крок до відновлення дітей, які емоційно виснажені війною та стражданням від страхів, але це точно чудова можливість отримати підтримку від дорослого, який вірить, що все буде добре. Саме ця впевненість дорослого повертає силу дитини рухатись далі по складнощах життя.

Сучасне життя людей, а особливо дітей, в Україні – це складні емоційні переживання, що суттєво відбиваються на психологічному стані підростаючого покоління. Реакція особистості на стресові ситуації завжди є непередбачуваною. Дорослим варто пам'ятати це і виявляти розуміння, любов, турботу, ніжність по відношенню до дітей, сприяючи їхньому емоційному комфорту та навчаючи їх проживати свої емоції екологічно.

Список використаних джерел

1. Борщенко, Н. О. Використання арт-терапії у формуванні емоційної стійкості дітей дошкільного віку. Х.:Педнаук. 2021
2. Богданов С. О., Гніда Т. Б., Залеська О. В., Лунченко Н. В., Панок В. Г., Соловійова В. В. Корекційно-розвивальна програма формування стресостійкості дітей дошкільного віку та школярів «Безпечний простір». К.: ЮНІСЕФ. 2017.

УДК 159.922:316.36

СТАВЛЕННЯ МОЛОДІ ДО ПРЕДСТАВНИКІВ НЕТРАДИЦІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ

Котяш (Ряба) Леся, здобувачка ОС «бакалавр»

спеціальності 053 «Психологія», 4 курс, РДГУ

Безлюдна В.І., кандидат педагогічних наук, професор

Постановка проблеми. Проблема ставлення суспільства до представників нетрадиційної орієнтації привертає все більше уваги у всьому світі та, зокрема, в Україні. У межах реалізації євроінтеграційного процесу Україна зобов'язана виконати низку завдань, одним з яких є забезпечення вищого рівня визнання спільноти ЛГБТ та їх прав і свобод. Після ратифікації Європейської Конвенції прав людини та Протоколу №12 до неї в нашій країні заборонено дискримінацію за ознаками сексуальної орієнтації й гендерної ідентичності.

Проте досі у суспільстві має місце неоднозначне ставлення до представників нетрадиційної сексуальної орієнтації: від повного прийняття, до повного неприйняття. Нерідко останнє виявляється в упередженні та виразних проявах ксенофобії. Люди з ЛГБТ-спільноти зазнають певних переслідувань, дискримінації на робочих місцях, як наслідок - почувають себе в небезпеці. Таке становище зумовлене передусім впливом міфів, стереотипів, забобонів, низьким рівнем обізнаності впливу біологічних чинників на ставлення сексуальної орієнтації, низьким рівнем психоедукації суспільства, нетолерантним ставленням до гомосексуальності, трансляцією помилкових суджень, які формують негативне ставлення до представників ЛГБТ.

Психосексуальному розвитку особистості приділяють увагу багато науковців, зокрема В.Абраменко, Дж.Банкрофт, Б.Волман, А.Дейв, В.Джонсон, С.Дейв, Е.Еріксон, Дж.Келлі, М.Клє, В.Мастерс, Дж.Меррік, Х.Омар, О.Полєєв, В.Скобкін, А.Тененбаум, І.Ткаченко, З.Фрейд, А.Хейлбран та ін.

Проблема права на сексуальну орієнтацію та гендерну ідентичність як сфери суспільних відносин досліджувалася досить вузько. До числа українських науковців, праці яких присвячені правам сексуальних меншин, належать Д.Горелов, А.Грибанов, А.Кравчук, Я.Товпенко та ін.; до числа зарубіжних вчених – Т.Караманго, Г.Мучароні, М.Насбаум, Дж.Перксон, Д.Прайс, У.Франк та ін. Загальні чинники становлення гомосексуальності, в тому числі її онтогенетичний аспект, досліджувались у наукових роботах як закордонних науковців (С.Бем, Дж.Вауер, В.Джонсон, Е.Еріксон, А.Кінсі, І.Кон, У.Мастерс, К.Роселлі, С.Рерман, Г.Теджфел, З.Фрейд та ін.), так і вітчизняних вчених (Т.Говорун, П.Горонстай, О.Кікінежді, М.Ткалич, М.Ярмовіц та ін.). Еволюційний та генетичний аспекти гомосексуальності розкриваються в роботах В.Гранта,

ЗМІСТ

Архипова Юлія Умови та особливості психологічної готовності юнаків до батьківства.....	3
Галело Тетяна Адаптація внутрішньо переміщених осіб як психологічна проблема	5
Грицюк Карина Вплив участі у бойових діях на психоемоційний стан військових збройних сил України	8
Данильченко Олександр Психологічні особливості впливу інтернет-технологій на студентську молодь.....	11
Дульнєва Анна Особливості емоційного самопочуття дітей під час війни.....	13
Ільчук (Смик) Олена Сутність поняття «емоційна стійкість» у психолого-педагогічних дослідженнях.....	15
Коновалов Артем Передумови психологічної реабілітації працівників Державної служби України з надзвичайних ситуацій в умовах війни.....	16
Косяк Тетяна Емоційна регуляція станів дітей дошкільного віку методом терапії іграшкою.....	20
Котяш (Ряба) Леся, Безлюдна Валентина Ставлення молоді до представників нетрадиційної орієнтації.....	22
Марковець Юстина Особливості психологічної готовності особового складу військ (сил) ЗСУ до участі в бойових діях	25
Мартинюк Ольга Шляхи подолання стресу в підлітковому віці	27
Маснюк Тетяна Психологічні особливості прояву тривожності в юнацькому віці під час війни	29
Масюк Василина Психодіагностика агресивності у молодшому підлітковому віці.....	32
Мацкевич Ольга Вплив емоційної сфери на активність особистості в юнацькому віці	33
Мельничук Оксана Психологічні аспекти інформаційного впливу на населення під час війни	36
Миронець Ірина Психологічні особливості емоційної сфери в підлітковому віці...	38
Натина Ганна Підходи до вирішення проблеми запобігання професійному вигоранню	41
Пантелюк Марія Психологічні особливості мотивації навчальної діяльності студентів	43

Панько Аліна Катерина Психологічні чинники вибору професії старшокласниками.....	46
.....	
Парчук Софія, Юрчук Олена Відновлення психічного здоров'я особистості засобами арт-терапії	48
Пацкова Галина Психологічні особливості реабілітації військовослужбовців, які пережили посттравматичний стресовий розлад (ПТСР).....	51
Пермінова Наталія, Яцюк Наталія Психологічні методи управління персоналом як чинник підвищення його ефективності.....	55
Поліщук Максим Особливості розвитку міжособистісної комунікації в юнацькому віці	57
Польняк Ольга Поняття «травматичного стресу» в психолого-педагогічній літературі та його особливості.....	59
Попружок Софія Специфіка корекції мовлення у дітей з ДЦП.....	62
Рожко Олена Особливості розвитку літературних здібностей в підлітковому та юнацькому віці.....	64
Солоп Тетяна, Піонтковська Діана Теоретичний аналіз розвитку національної самосвідомості студентської молоді.....	68
Стащук Анна Детермінація психоемоційної сфери особистості природними чинниками.....	71
Тадесв Гордій Роль невербальної комунікації в процесі продажу.....	76
Тулупов Сергій Подружжя психологічна сумісність як фактор благополуччя і щастя родини	78
Хома Людмила Формування медіагігієни українського юнацтва у період війни	81
Чорноус Яна Класифікація синдрому дитячого аутизму.....	85
Шалівський Павло Особливості переживання дитиною кризи в сім'ї	90
Юдко Вікторія Сутність психологічної готовності особистості до участі у бойових діях та її детермінації	92
Юрчук Олексій, Кравчук Анна Дитячо-батьківські взаємовідносини як провідний чинник розвитку ідентичності дитини.....	94
Юрчук Олена, Рижа Мирослава Робота психолога закладу дошкільної освіти в умовах воєнного стану.....	96
Юрчук Олена, Стеблюк Яна Феномен життєстійкості у поглядах вітчизняних та зарубіжних вчених	99